

עיתון התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 239

ויקרא תשע"ב

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו" (א, א)

ברש"י: ויקרא אל משה - יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה, ולא להפסקות. ומה היו הפסקות משמשות, לתן רוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחמר להדיוט הלומד מן ההדיוט.

כתב הט"ז בספרו "דברי דוד": "בודאי יש כח לקב"ה ליתן חכמה למשה שיתבונן אפילו בלא הפסקה", לשם מה, אפוא נצרכו כאן אותן הפסקות שבין פרשה לפרשה?

"אלא", עונה ה"דברי דוד", "עשה כן ללמדנו דרך ארץ, כדי שלא יסמוך אדם על חריפותו, שיאמר: ממחר לקבל אני, ואדרבה, לפום חורפא שבשאת, ועל כן יעשה הפסקה בלמודו". רצה הקב"ה ללמדנו בזה, שגם אדם שהינו גאון גדול, חריף ובקי, זקוק הוא לזמן כדי לעכל את הדברים, שהרי אפילו משה רבנו נצרך לאותו רוח להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין.

"דבר אל בני ישראל ואמרת להם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם" (א, ב)

מדוע בחר הקב"ה דוקא בבהמות להקרבת הקרבנות ולא בחיות?

ה"בן איש חי" בדרשותיו (פרי אחרי מות) מביא לכך שלושה טעמים שכולם הוזכרו בדברי חז"ל.

הטעם הראשון: כיון שהחיות אינן מצויות במקומות הישוב, לא הטריח הקב"ה את האדם לצאת ליערות ולמדבריות בכדי להביא קרבן, לפיכך ציוה להקריב רק מן הבהמות המצויות במקומות הישוב.

הטעם השני: כיון שכתוב (קהלת ג, טו) "והאלהים יבקש את נרדף", והבהמה תמיד יותר נרדפת מהחיה, בחר הקב"ה דוקא בה ולא בחיה, שבדרך כלל, היא הרודפת.

הטעם השלישי: החיות, מטבען הן יותר גסות רוח מן הבהמה, לפיכך בחר הקב"ה בבהמות.

ומוסיף ה"בן איש חי" בשם המפרשים, שאף שנאמרו בזה שלושה טעמים, מכל מקום הטעם העיקרי הוא הטעם השלישי. הראיה לכך היא מכך שגם לעתיד לבוא שהחיות תהיינה מצויות בקרבת מגורי בני אדם, וגם לא תהיינה רודפות, שהרי על תקופה זו נאמר (ישעיהו יא, ו-ז): "וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבו וגו'... ועגל וכפיר ומריא ונער קטן נהג בס'... ודאי לא יוכשרו אז החיות להקרב על גבי המזבח.

רמז לפרוש זה הביאו המפרשים מן הפסוקים (תהלים נא, יט-כא): "לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. היטיבה

ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים. אז תחפץ זבחי צדק עולה וכליל אז יעלו על מזבחך פרים".

"לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה" - הקב"ה בחר בבהמות לקרבן, כיון שאוהב הוא את השפלים, וההוכחה לכך היא שגם לעתיד לבוא ש"היטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים", ואז תהיינה החיות מצויות ולא תרדפנה, אף על פי כן "אז תחפץ זבחי צדק עולה וכליל אז יעלו על מזבחך פרים", ולא יעלו עליו חיות כלל.

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן... אם עלה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו" (א, ב-ג)

אמרו חז"ל (סוטה ה ע"ב): "אמר רבי יהושע בן לוי: בוא וראה כמה גדולים נמוכי הרוח לפני הקב"ה, שבשעה שביית המקדש קיים, אדם מקריב עולה - שכר עולה בידו, מנחה - שכר מנחה בידו, אבל מי שדעתו שפלה, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם, שנאמר: 'זבחי אלקים רוח נשברה'; ולא עוד, אלא שאין תפילתו נמאסת, שנאמר: 'לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה'".

למדנו מכאן - אומר בעל ה"ילקוט אפרים" - שתפילה גדולה יותר מן הקרבנות, שהרי כהן בעל מום אינו יכול להקריב קרבנות, ואילו להתפלל הוא יכול, ולא עוד אלא שלתפילתו יש ערך יותר מתפילת אדם אחר שאינו נכה בעל מום, כי רוחו נמוכה בשל היותו נכה, ו"זבחי אלקים רוח נשברה".

נמצא, שה"רוח נשברה" גדולה הרבה יותר מן הקרבנות, וזהו שכתוב כאן בפסוק: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'" - אם אדם מקריב "מכם", מעצמו, שזו תפילה, והתפילה הזו היא בבחינת "זבחי אלקים רוח נשברה", הרי שזה "קרבן לה'". אבל אם הקרבן בא "מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן" - זה כבר לא כל כך פשוט: "אם עלה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו", צריך שהקרבן יהיה תמים, לא בעל מום, שלא כמו בתפילה ששם גם בעל מום כשר.

עד כמה גדול כוחו של שברון לב בשעת התפילה נוכל לראות מן המעשה הבא:

ה'בעל שם טוב' הכין את אחד מתלמידיו לקראת תפקיד של בעל תוקע בראש השנה, ובמשך תקופה ארוכה למד אותו את כוונות התקיעות, התלמיד השקיע עד מאד בלמודים אלו, אולם משנקרא לתקוע לבסוף, התרגש כל כך וכל הכוונות פרחו מזכרונו.

במשך דקות אחדות הוא נסה להזכר בהן, או למצער בחלקן - אך העלה חרס בידו, וכך עמד ותקע כשבלבו שבור על חסרון הכוונה שיש בו.

שנינו, שגם אם המנחה עצמה היא מלח, יש להקריב איתה תוספת של מלח.

בספר **"המאור הגדול"** מובא שעל פי דין זה הוכיח רבי שלמה זלמן **אורבאך** זצ"ל שיש להשקיע עמל, ולטפח גם ילדים מוכשרים ומחוננים, בנגוד לתפיסת העולם המקבלת, הגורסת כי חובה להשקיע באלו שאינם מוצלחים, ולתת לילדים המוכשרים מטבעם לפלס בעצמם את דרכם בחיים בהסתמך על כשרונותיהם המולדים.

גם ילד ממלח, צריך תוספת מלח – חזר ואמר רבי שלמה זלמן – ילד מוכשר צריך רב מעולה יותר, וחריף יותר, כדי ללמדו תורה, ובמקביל עליו לזכות לעודד גדול ולהדרכה אמיתית בלמוד, כשבהתאם לכשרונותיו הברוכים הוא זוכה לרמת למודים גבוהה יותר.

"או נפש אשר תגע בכל דבר טמא... ונעלם ממנו והוא טמא ואשם. או כי יגע בטמאת אדם לכל טמאתו אשר יטמא בה ונעלם ממנו והוא ידע ואשם" (ה, ב-ג)

כתוב פעמים "ונעלם", ודורשת הגמרא (שבועות יד ע"ב), שבא הכתוב לחייב על העלם טומאה [ששכח שהדבר טמא] ועל העלם מקדש [ששכח שנמצא במקדש].

והדבר מוזר לכאורה – תמה הרב אלישיב שליט"א [בספר **"דברי אגדה"**]: היתכן?! אדם עומד בבית המקדש, במקום האופף את כל הנכנס לשם גלי קדושה וטהרה, שהלא כמה וכמה גדרים הוקבעו בטרם בואו אל הקדש, וכאשר כבר נכנס פנימה, מה נהדר היה המראה, אפשר היה למשש קדושה מלא חפנים; והנה עומד שם אדם ושוכח בכלל שהוא נמצא במקום קדוש?!

אמנם, אומר הרב אלישיב, יתכן והגורם לכך הוא ההרגל! עד כדי כך גדול כוחו של ההרגל, שההמצאות בבית המקדש – או בבית המדרש – אינה עושה עליו שום רושם, והוא חש כנמצא בביתו הפרטי, וכמו שאמרו חז"ל (סנהדרין נב ע"ב): "למה תלמיד חכם דומה לפני עם הארץ? בתחילה דומה לקיתון של זהב, סיפר הימנו – דומה לקיתון של כסף, נהנה ממנו – דומה לקיתון של חרס, כיון שנשבר – שוב אין לו תקנה".

כן הוא בכל דבר שבקדושה, אם האדם אינו מתאמץ להרגיש את ה"דיוטגמא החדשה", הרי יתרגל בו פעם ופעמים עד שנעשה עליו כקיתון של חרס.

זו היתה בקשתו של דוד המלך: "שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו", כלומר, על ידי "שבתי בבית ה' כל ימי חיי", שאהיה כל כך הרבה זמן בבית ה', עלול להחלש ההרגש שלי שהנני נמצא בבית ה', ולכן מבקש אני "ולבקר בהיכלו" – שלא אתרגל לשהותי שם ובכל פעם ארגיש כאלו זה הביקור הראשון שלי בבית ה'.

לאחר התקיעות קרא לו ה'בעל שם טוב' ואמר לו: דע לך, כי התקיעות הללו הועילו יותר מתקיעות אחרות שנעשו בכל הכוונות הראויות. שכן, הכוונות בתקיעת השופר הן כמפתחות לפתוח שער שמים לתפילותינו, ולכל שער נצרך 'מפתח' מיוחד המתאים לו, שהוא כונה מיוחדת לשער זה.

אבל לב נשבר ונדכה דומה לגנב השובר את המנעול ואינו נזקק כלל למפתח... באופן כזה, נתן לשבור את כל המנעולים גם ללא מפתח פרטי לכל שער ודלת.

חילוק נוסף בין התפלה לבין הקרבנות, הוא שהקרבנות הנם בעלי כללים ומגבלות של זמן ושל מקום, ואלו התפלה יכולה להאמר בכל עת ובכל שעה, ואינה נתונה לאף מגבלה.

בספר **"גאון וחסיד"** מסופר כי באחד הימים הפסיד יהודי בדין תורה שערך עבורו רבי לוי יצחק מברדיטשוב. אותו יהודי היה גס רוח, וכשלוו זה הכעיס אותו מאד, עד שהוא איים לגשת לפריץ העיירה ולהלשין לפניו על רבי לוי יצחק, מתוך כוונה להעליל עליו עלילות שוא, אשר יחייבו אותו בעונשים כבדים.

כששמע רבי לוי יצחק את האיומים, הוא פנה אל אותו יהודי והאיץ בו: "נו, נו! לך גש ותלשין מיד!".

החוזה היהודי בידו לעבר השמים השחורים, ואמר: "כעת מאוחר. אינני יכול לגשת עכשיו, שהרי הפריץ ישן, והוא עלול להתרעם עלי על שהערתי אותו והפרעתי את שנתו".

"אהה" – נענה רבי לוי יצחק ואמר – "הפריץ שלך ישן עכשיו, אבל בעל הבית שלי אינו ישן... הוא נמצא בין ביום ובין בלילה, ותמיד יכול אני לגשת אליו...".

השואה זו בין הפריץ הדל, שהיום הוא כאן ומחר הוא מת, לבין מלך מלכי המלכים הפנוי תמיד, ושומע בכל עת לשוועת בני עמו, חלחלה לתודעתו של האיש, והכניעה אותו.

"וקרבו וכרעו ירחץ במים" (א, ט)

בקרבו השור כתוב "קרבו וכרעו", הינו קרב וכרעים שלו, ואלו בקרבן הצאן כתוב: "והקרב והכרעים ירחץ במים והקריב הכהן" (לקמן פסוק ג).

טעם החילוק באר בספר **"אזנים לתורה"**: בהמה דקה אינה עובדת, היא רועה בשדות זרים ומאכלה גזול, ממילא התורה אינה מיחסת את קיבתה אליה. מה שאין כן בהמה גסה, העובדת כל היום ואינה גוזלת, לכן נאמר בקרבנה "קרבו וכרעו", כי אכן שיכים הם לו ואינם גזולים.

"במלח תמלח" (ב, יג)

בכל הקרבת קרבן ישנו צווי להוסיף מלח, ובתוספתא

